

ZORGCENTRA NA SEKSUEEL GEWELD IN BELGIË

Het ZSG-model

Zorgcentra
na Seksueel Geweld

WWW.SEKSUEELGEWELD.BE

Editie 2021

INTRODUCTIE

Dit document legt de nationale criteria vast waaraan de Zorgcentra na Seksueel Geweld in België moeten voldoen en beschrijft de toe te passen standaardprocedures. Het ontwerp van draaiboek werd opgesteld door Drs. Saar Baert en Prof. Dr. Ines Keygnaert van de Universiteit Gent in opdracht van het federale gelijkheidsbeleid. Dit ontwerp werd op 20/03/2020 opgeleverd aan het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen (het Instituut).

Hoofdstukken behorende tot het dit document zijn de handelingsplannen voor de forensisch verpleegkundige, de ZSG-psycholoog en de zedeninspecteur en het handelingsplan rond de opvang van minderjarige slachtoffers. De nationale criteria en standaardprocedures, de handelingsplannen en alle bijlagen vormen samen het "ZSG-model".

Het volledige ZSG-model werd besproken in de verschillende technische werkgroepen, zijnde de psychologische, medische, forensische en politoneel-justitiële werkgroep, en naderhand tevens op de technische werkgroep voor minderjarige slachtoffers. In het licht van de bevindingen van deze werkgroepen werd het oorspronkelijke ontwerp van model, zoals opgesteld door Prof. Dr. Ines Keygnaert en Saar Baert bijgesteld en vervolledigd door het Instituut, waarna het werd gevalideerd door de Nationale Stuurgroep ZSG op 15/05/2020 en 10/05/2021.

In functie van eventuele referentie naar het ZSG-model, gelieve steeds volgende bronvermelding te gebruiken: Het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen (ed). Zorgcentra na Seksueel Geweld in België: het ZSG-model (Editie 2021). Brussel: IGVM.

NATIONALE CRITERIA EN STANDAARDPROCEDURES

Zorgcentra
na Seksueel Geweld

WWW.SEKSUEELGEWELD.BE

Vorbehouden rechten ZSG-Model

Het ZSG-Model is eigendom van het Instituut voor de Gelijkheid van Vrouwen en Mannen (het Instituut). Het Instituut behoudt zich alle rechten voor met betrekking tot dit ZSG-Model. Het ZSG-model is een levend model, wat een continue verfijning vergt. Het Instituut behoudt aldus het recht om wijzigingen door te voeren in het ZSG-model na overleg met de technische werkgroepen en stakeholders. De nodige wijzigingen worden steeds voorgelegd aan de Nationale Stuurgroep ZSG ter validatie.

INHOUDSTAFEL

1	ZORGCENTRA NA SEKSUEEL GEWELD.....	3
2	BETROKKENEN BIJ HET ZORGCENTRUM NA SEKSUEEL GEWELD	5
2.1	Primair partnerschap	5
2.2	Secundaire partners.....	6
2.3	Andere partners.....	7
3	INFRASTRUCTUURCRITERIA	8
4	FUNCTIEPROFIELEN.....	11
4.1	Forensisch verpleegkundige.....	11
4.2	Psycholoog	12
4.3	Leidinggevende ZSG-afdeling ziekenhuis	14
4.4	Arts-medisch verantwoordelijke ZSG-afdeling.....	15
4.5	Zedeninspecteur	17
4.6	ZSG-coördinator politie.....	18
4.7	Liaisontaken van de politie	20
4.8	Aanbevelingen met betrekking tot de functie magistraat verantwoordelijk voor de Zorgcentra na Seksueel Geweld bij het parket van eerste aanleg	21
4.9	Gebruik van de screeningsvragenlijst aanwerving ZSG-personeel	21
5	AANVULLENDE KWALITEITSCRITERIA	22
5.1.	Teamoverleg, intervisie en supervisie	22
5.2.	Overleg met primaire en secundaire partners.....	22
5.3.	Bereikbaarheid.....	23
5.4.	Registratie	23
6	HANDELINGSPLANNEN EN WERKDOCUMENTEN	24

AFKORTINGEN

CGT	Cognitieve gedragstherapie
CHU	Centre Hospitalier Universitaire
EMDR	Eye movement desensitization and reprocessing
FOD	Federale Overheidsdienst
ICRH	International Centre for Reproductive Health
IGO	Instituut voor Gerechtelijke Opleiding
Instituut	Instituut voor gelijkheid van vrouwen en mannen
KU	Katholieke Universiteit
PTSS	Posttraumatische-Stressstoornis
NICC	Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie
SAS	Seksuele Agressie Set
TAM	Techniek audiovisueel verhoor minderjarigen en kwetsbare meerderjarigen
UGent	Universiteit Gent
ZSG	Zorgcentrum na Seksueel Geweld

1 ZORGCENTRA NA SEKSUEEL GEWELD

In een Zorgcentrum na Seksueel Geweld kunnen slachtoffers van acut seksueel geweld¹ alle mogelijke bijstand krijgen op één plaats. Het Zorgcentrum na Seksueel Geweld is 24/24 en 7/7 toegankelijk voor slachtoffers en hun directe omgeving via telefoon, mail, aanmelding in persoon, via de hulpdiensten of via politie. Het Zorgcentrum na Seksueel Geweld bevindt zich in het ziekenhuis en biedt de volgende zorg aan:

- Medische zorg: een forensisch verpleegkundige verzorgt de verwondingen en letsels van meerderjarige slachtoffers, onderzoekt en behandelt de fysieke, seksuele of reproductieve gevolgen, al dan niet bijgestaan door een arts. De medische zorg wordt bij minderjarigen verleend door een multidisciplinair team dat minstens bestaat uit de forensisch verpleegkundige en een arts;
- Forensisch onderzoek: de forensisch verpleegkundige, of het multidisciplinair team bij minderjarige slachtoffers, stelt de letsels vast, zoekt naar sporen van de pleger, en verzamelt bewijsmateriaal in het kader van een eventuele klacht;
- Psychische zorg: de forensisch verpleegkundige, of het multidisciplinair team bij minderjarige slachtoffers, biedt een luisterend oor, geeft uitleg over de normale reacties na een schokkende gebeurtenis alsook advies over hoe slachtoffers en steunfiguren daarmee om kunnen gaan. Daarnaast begeleidt een ZSG-psycholoog het verdere verwerkingsproces van het meerderjarig slachtoffer of van de steunfiguren;
- Klacht: slachtoffers of steunfiguren kunnen klacht neerleggen bij de politie en worden in dat kader verhoord door een speciaal opgeleide zedeninspecteur. Minderjarige slachtoffers en kwetsbare meerderjarigen worden verhoord door een gebrevetteerde TAM-verhoorder;
- Opvolging en warme doorverwijzing: de forensisch verpleegkundige volgt de medische en psychische toestand van de meerderjarige slachtoffers op na de feiten, coördineert de nazorg en verwijst zowel meerderjarige als minderjarige slachtoffers en steunfiguren door naar de gepaste psychosociale en juridische diensten.

Wat het Zorgcentrum voor een slachtoffer kan doen, hangt af van hoe lang geleden het seksueel geweld plaats vond:

- Als het seksueel geweld in de acute fase plaats vond, dan kan een slachtoffer of diens steunfiguren naar het Zorgcentrum na Seksueel Geweld gaan, bellen of mailen en krijgt het slachtoffer onmiddellijk de nodige medische, forensische en psychische zorg. Het slachtoffer kan, indien gewenst, ook klacht neerleggen. Voor meerderjarige slachtoffers zal het verhoor worden afgenomen door zedeninspecteurs van de politie en dit op het Zorgcentrum zelf. Indien het minderjarig slachtoffer of diens ouders of steunfiguren klacht willen neerleggen, wordt het parket. De meerderjarige steunfiguur zal verhoord worden door een zedeninspecteur op het Zorgcentrum, het minderjarige slachtoffer zal worden verhoord door gebrevetteerde TAM-verhoorders.

¹ Er is sprake van acut seksueel geweld als een slachtoffer van verkrachting of aanranding van de eerbaarheid zich binnen de zeven dagen nadat de feiten plaatsvonden aanmeldt. Indien de feiten langer dan zeven dagen geleden gebeurden, wordt er gesproken over niet-acut seksueel geweld.

- Als het seksueel geweld niet in de acute fase plaats vond, maar wel minder dan één maand geleden, dan belt of mailt een slachtoffer voor een afspraak. Het Zorgcentrum gaat na wat er nog mogelijk is qua medische en psychologische zorg en forensisch(-klinisch) onderzoek en wie welke zorg het beste kan bieden. Voor eventuele klachtneerlegging maakt het Zorgcentrum of het slachtoffer een afspraak bij de politie of neemt het contact op met het parket. Een minderjarig slachtoffer zal tevens warm doorverwezen worden naar het Vertrouwenscentrum Kindermishandeling of SOS Enfants.
- Is het seksueel geweld langer dan een maand geleden, dan wordt met het meerderjarig slachtoffer een afspraak gemaakt. Hierbij kijkt het Zorgcentrum welke medische en psychische zorg nodig is en verwijst men door naar het bestaande hulpverleningsaanbod². Voor eventuele klachtneerlegging maakt het Zorgcentrum of het slachtoffer een afspraak bij de politie. Indien het gaat over een minderjarig slachtoffer zal bij klachtneerlegging contact opgenomen worden met het parket. Indien er geen klacht wordt neergelegd zal er worden doorverwezen naar het Vertrouwenscentrum Kindermishandeling of SOS Enfants.

Steunfiguren zoals ouders, familie, partners, vrienden die meekomen met een slachtoffer kunnen zelf ook terecht bij de forensisch verpleegkundige voor eerste opvang, uitleg en advies. Zij kunnen indien gewenst ook terecht bij de ZSG-psycholoog voor begeleiding, al of niet samen met het meerderjarig slachtoffer. Het minderjarig slachtoffer wordt begeleid door het Vertrouwenscentrum Kindermishandeling of SOS Enfants, tenzij het zelf aangeeft liever psychologische ondersteuning te krijgen van de ZSG-psycholoog. Daarnaast organiseert elk Zorgcentrum op geregelde tijdstippen informatiesessies over hoe partners, ouders, kinderen, familieleden of vrienden kunnen omgaan met een slachtoffer van seksueel geweld. Steunfiguren kunnen ook altijd nuttige tips vinden in de Gids voor Steunfiguren die in verschillende talen beschikbaar is en dit digitaal op de site www.seksueelgeweld.be en/of in print in de Zorgcentra na Seksueel Geweld.

Verschillende professionals zijn betrokken bij de werking van een Zorgcentrum na Seksueel Geweld. Het gaat om forensisch verpleegkundigen, psychologen en zedeninspecteurs (zie hoofdstuk 5). De forensisch verpleegkundigen en psychologen werken nauw samen met arts-specialisten zoals spoedartsen, gynaecologen, urologen, pediaters, gerieters, psychiaters en infectiologen. Bij minderjarige slachtoffers vormt de forensisch verpleegkundige een multidisciplinair team met een arts-specialist. Afhankelijk van het biologisch geslacht en het lichamelijk en psychologisch ontwikkelingsniveau van de minderjarige, zal het gaan om een pediater, gynaecoloog of uroloog. Het multidisciplinair team kan vervoegd worden door de ZSG-psycholoog of een kinderpsychiater indien dat aangewezen is. Alle medewerkers zijn specifiek gerekruteerd en opgeleid voor hun taak in het Zorgcentrum na Seksueel Geweld.

De procedures voor de betrokken medewerkers zijn vastgelegd in handelingsplannen (zie hoofdstuk 6). De richtlijnen voor het forensisch onderzoek staan in het Forensisch Stappenplan beschreven en verschillen van de Seksuele Agressie Set. Daarnaast is in elke betrokken regio een samenwerkingsakkoord getekend tussen de primaire partners (het ziekenhuis, de politie en het parket) en de secundaire partners (het Vertrouwenscentrum Kindermishandeling of SOS Enfants en de Justitiehuisen) (zie hoofdstuk 3).

² Zie ook "Meldcode beroepsgeheim".

2 BETROKKENEN BIJ HET ZORGCENTRUM NA SEKSUEEL GEWELD

2.1 Primair partnerschap

Het Zorgcentrum na Seksueel Geweld bestaat uit een primair partnerschap tussen een ziekenhuis, één of meerdere politiediensten en het parket.

Het ziekenhuis staat in voor het onthaal van slachtoffers op het Zorgcentrum na Seksueel Geweld, de eerste psychische hulp, het forensisch onderzoek, de medische zorg, de psychologische begeleiding van meerderjarige slachtoffers en hun steunfiguren, de opvolging van meerderjarige slachtoffers van seksueel geweld op middellange termijn en de doorverwijzing van minderjarige slachtoffers naar het Vertrouwenscentrum Kindermishandeling of SOS Enfants voor psychosociale begeleiding. Het ziekenhuis verwijst alle slachtoffers die klacht neerlegden tevens door naar het Justitiehuis voor vragen in verband met de gerechtelijke opvolging van hun klacht.

De politie is verantwoordelijk voor het eventuele onthaal van het slachtoffer en diens ouders of steunfiguren op het politiekantoor, voor het transport van het slachtoffer van en naar het Zorgcentrum na Seksueel Geweld bij acuut seksueel geweld, het verhoor van het meerderjarig slachtoffer op het ZSG, het TAM-verhoor van het minderjarig slachtoffer of het kwetsbaar meerderjarig slachtoffer, en de verdere politionele opvolging van de ZSG-dossiers waar klacht werd neergelegd.

Het parket voorziet de juridische opvolging van slachtoffers van seksueel geweld die klacht neerlegden. Bij minderjarige slachtoffer handelt het in overeenstemming met de wet op de jeugdbescherming³.

Alle partners moeten bereid zijn tot samenwerking binnen dit partnerschap, zoals gestipuleerd in een samenwerkingsakkoord. Daarnaast dient elke primaire partner aan volgende specifieke voorwaarden te voldoen.

Het ziekenhuis:

- Beschikken over een spoedafdeling, gynaecologie, urologie of gastro-enterologie, pediatrie, psychiatrie, geriatrie, sociale dienst en interculturele bemiddelaars;
- Beschikken over een erkenning als hiv-referentiecentrum of bereid zijn tot samenwerking met een hiv-referentiecentrum dat zich engageert om een hiv-arts naar het Zorgcentrum na Seksueel Geweld te detacheren;
- Goede toegankelijkheid voor patiënten via openbaar vervoer, met wagen, fiets of te voet;
- Goede toegankelijkheid van het Zorgcentrum en al zijn faciliteiten voor rolstoelgebruikers;
- Beschikken over de fysieke ruimte om een Zorgcentrum na Seksueel Geweld op te starten (zie hoofdstuk 4);
- Bereidheid tot samenwerking tussen de verschillende medische disciplines binnen het ziekenhuis in het kader van het Zorgcentrum na Seksueel Geweld, met een minimale telefonische beschikbaarheid van artsen-specialisten 24/24 -7/7;
- Bereidheid tot het rekruteren van een multidisciplinair ZSG-team volgens de vooropgestelde functieprofielen (zie hoofdstuk 5) op basis van een interview en screening;
- Bereidheid om ZSG-personeel te laten deelnemen aan de ZSG-opleiding;
- Bereidheid tot externe samenwerking met de stakeholders en primaire en secundaire partners van een ZSG (politie, parket, de Justitiehuisen, DNA-laboratoria, Vertrouwenscentrum Kindermishandeling, SOS Enfants...);
- Vanaf de inwerkingtreding van het Koninklijk Besluit bedoeld in artikel 6 van de wet van 17 mei 2017 tot wijziging van het Wetboek van strafvordering en van de wet van 22 maart 1999 betreffende de

³ Art. 30 en art. 36 §2 van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en het herstel van de door dit feit veroorzaakte schade, (B.S. 15-04-1965)

identificatieprocedure via DNA-onderzoek in strafzaken, met het oog op de oprichting van een DNA-gegevensbank “Intervenanten” zal het personeel, betrokken bij de forensische staalafname, handelen in overeenstemming met deze wet met betrekking tot de oprichting van een DNA-databank “Intervenanten”.

De samenwerkende politiedienst(en):

- Bereidheid tot het rekruteren van zedeninspecteurs en een ZSG-coördinator politie volgens de vooropgestelde functieprofielen (zie hoofdstuk 5);
- Bereidheid om de zedeninspecteurs te laten deelnemen aan de specifieke ZSG-opleiding voor zedeninspecteurs;
- Bereidheid tot samenwerking en coördinatie met andere politiezones en -diensten in het kader van de Zorgcentra na Seksueel Geweld.

Het parket:

- Bereidheid tot aanduiding van een verantwoordelijke magistraat (zie hoofdstuk 5);
- Bereidheid tot samenwerking met erkende DNA-labo’s;
- Bereidheid tot het informeren van de parketmagistraten in verband met de procedures van de Zorgcentra na Seksueel Geweld;
- Bereidheid om magistraten verantwoordelijk voor de Zorgcentra na Seksueel Geweld te laten deelnemen aan opleidingen rond seksueel geweld georganiseerd door Instituut voor Gerechtelijke Opleiding (IGO).

2.2 Secundaire partners

Het Zorgcentrum na Seksueel Geweld werkt samen met verschillende andere organisaties in functie van een efficiënte doorverwijzing van en naar het Zorgcentrum na Seksueel Geweld.

Elk Zorgcentrum na Seksueel Geweld heeft minstens een partnerschap met de volgende organisaties uit hun werkingsgebied (de secundaire partners): De Vertrouwenscentra Kindermishandeling/équipes SOS Enfants en de dienst slachtofferonthaal van de Justitiehuisen.

Vertrouwenscentrum Kindermishandeling/équipe SOS Enfants

- Het Vertrouwenscentrum Kindermishandeling of SOS Enfants kunnen door het multidisciplinair team dat een minderjarig slachtoffer van seksueel geweld opvangt worden gecontacteerd voor advies en ondersteuning indien er een vermoeden is van een problematische opvoedingssituatie is of ongerustheid over de veiligheid van de minderjarige, en indien het multidisciplinair team van het ZSG twijfelt over de toepassing van de meldcodes (zie “Meldcode Beroepsgeheim”).
- Het minderjarig slachtoffer en diens ouders of steunfiguren worden in het kader van nazorg en psychologische ondersteuning steeds doorverwezen naar het Vertrouwenscentrum Kindermishandeling of SOS Enfants.
- De lokale samenwerking tussen het ZSG en het Vertrouwenscentrum Kindermishandeling of SOS Enfants wordt geregeld in het lokaal samenwerkingsakkoord.

Slachtofferonthaal van de Justitiehuisen

- Van zodra de behandelende magistraat kennis krijgt van een ZSG-dossier, vat deze magistraat systematisch de dienst slachtofferonthaal. Dit met het oog op het aanbieden van de diensten van slachtofferonthaal door een justitieassistent aan deze slachtoffers;
- Wanneer het parket een beslissing neemt in een ZSG-dossier, brengt het parket de dienst slachtofferonthaal systematisch op de hoogte van de genomen beslissing. Een justitieassistent zal hierop volgend proactief contact opnemen met het respectievelijke slachtoffer voor het geven van de nodige uitleg.
- Indien een slachtoffer die zich aanmeldt op het ZSG klacht heeft neergelegd, verzorgt de casemanager de systematische warme doorverwijzing van het slachtoffer naar het Justitiehuis.
- De casemanager zal zich bij vragen van het slachtoffer m.b.t. de procedure na klachtindiening richten tot de dienst slachtofferonthaal.

2.3 Andere partners

Daarnaast werkt het Zorgcentrum, afhankelijk van de sociale kaart van de regio, samen met andere organisaties die een rol kunnen spelen in de zorg voor slachtoffers van seksueel geweld, zoals Slachtofferhulp van de Centra Algemeen Welzijnswerk/les Services Aide aux Victimes, de Centra Geestelijke Gezondheidszorg, huisartsen, Centra voor Leerlingenbegeleiding, Family Justice Centers, ketenaanpak, de Commissies voor Juridische Bijstand, etc.

3 INFRASTRUCTUURCRITERIA

Het Zorgcentrum na Seksueel Geweld is een aparte entiteit binnen een ziekenhuis, bestaande uit verschillende ruimtes. Volgend overzicht geeft weer welke infrastructuur noodzakelijk is binnen een Zorgcentrum na Seksueel Geweld. Er wordt in de uitbouw van het Zorgcentrum voorzien in infrastructuur die toegankelijk is voor personen met een beperking en rolstoelgebruikers.

Minimum infrastructuur	Optionele infrastructuur
Nabij spoedafdeling	
1 afzonderlijke onthaalruimte	Uitbreiding naargelang het aantal u verwachten slachtoffers
1 afgescheiden ruimte voor administratief werk	
2 uitgeruste consultatieruimtes	Uitbreiding naargelang het aantal te verwachten slachtoffers
1 badkamer met toilet en douche	Uitbreiding naargelang het aantal te verwachten slachtoffers
1 beveiligde ruimte voor de bewaring van stalen	
1 consultatieruimte psycholoog	Uitbreiding naargelang het aantal te verwachten slachtoffers
1 beveiligde ruimte voor gefilmd verhoor	Beveiligde ruimte voor TAM-verhoor
1 rustkamer	
Nabijheid van keuken	Eigen keuken
	Teamvergaderzaal/polyvalente ruimte

Nabij de spoedafdeling

- > Het Zorgcentrum heeft een ander onthaal dan de spoedafdeling.
- > Het Zorgcentrum bevindt zich op een met bed of rolstoel vervoerbare afstand van de spoedafdeling, voor het geval het slachtoffer spoedeisende hulp nodig heeft.

Onthaalruimte:

- > De afzonderlijke onthaalruimte is aangenaam ingericht en voorzien van makkelijke stoelen of zeteltjes voor het slachtoffer en eventuele steunfiguren.
- > Er is ruimte om affiches en/of een beeldscherm met boodschappen op te hangen.
- > De onthaalruimte beschikt over een kinderhoek.
- > De onthaalruimte wordt uitgebreid naargelang het aantal te verwachten slachtoffers.

Administratieve ruimte:

- > Dit is een afgescheiden ruimte waarin de forensisch verpleegkundige administratieve taken uitvoert.
- > De administratieve ruimte is uitgerust met een bureau, telefoon, PC en kleurenkopiemachine.

Twee consultatieruimtes:

- > De consultatieruimtes hebben een klinische doch aangename inrichting en garanderen visuele en auditieve privacy.
- > Een bureau, computer en stoelen voor de forensisch verpleegkundige, het slachtoffer en eventuele steunfiguren zijn aanwezig.
- > Instrumenten om de vitale functies te controleren, een gynaecologische stoel, een koelbox en materiaal om de nodige forensische en medische testen te doen, zijn er aanwezig.
- > Er is ruimte voor een kast waarin alle materiaal voor de forensische staalafname (zie “Lijst van forensisch materiaal”) overzichtelijk zit opgeborgen.
- > De ruimte beschikt over gladde wanden, vloeren en meubilair om maximale hygiëne na poetsen te garanderen en contaminatie van sporen tegen te gaan⁴. Hou bij de constructie van nieuwe consultatieruimtes zoveel mogelijk rekening met geldende internationale normen⁵.
- > De onderzoekstafel, de gynaecologische stoel en het werkblad in de consultatieruimte worden voor en na elk forensisch onderzoek DNA-vrij gemaakt met daarvoor bestemde doekjes of spray.
- > Het Zorgcentrum stelt een standaardprocedure op voor het poetsen van de consultatieruimtes.
- > Daarnaast stelt het Zorgcentrum eveneens een standaardprocedure op voor kwaliteitscontrole. Deze procedure legt vast op welke manier twee- tot driemaandelijks een wipe-test wordt uitgevoerd op de onderzoekstafel, de gynaecologische stoel en het werkblad, hoe deze verstuurd wordt naar het DNA-labo ter controle en welke acties ondernomen worden indien er bij de kwaliteitscontrole aanwijzingen zijn voor DNA-contaminatie. Om verdere DNA-contaminatie te kunnen opvolgen, stelt het Zorgcentrum een procedure op voor het afstaan van het DNA van de verpleegkundigen aan het DNA-labo.
- > Minimum 1 van de consultatieruimtes is kindvriendelijk ingericht en beschikt over poppen of ander materiaal om zowel aan meisjes als jongens het forensisch onderzoek uit te leggen.
- > Een van de consultatieruimtes kan gebruikt worden door de arts van het hiv-referentiecentrum, indien er lokaal een akkoord is met het hiv-referentiecentrum om een arts naar het Zorgcentrum te detacheren.
- > Het aantal consultatieruimtes wordt uitgebreid naargelang het aantal te verwachten slachtoffers.

Badkamer:

- > Er is een toilet, lavabo en douche aanwezig in de badkamer, en er wordt douchemateriaal (zeep en shampoo) voorzien voor de slachtoffers die van de douchefaciliteiten gebruik willen maken
- > Er wordt kledij, ondergoed en schoenen voorzien voor het minderjarig en meerderjarig slachtoffer.
- > In de badkamer kunnen affiches worden opgehangen in verband met het bewaren van sporen.

Beveiligde ruimte voor bewaren van stalen:

- > De beveiligde ruimte voor bewaring van de stalen bevindt zich nabij de consultatieruimtes.
- > Er is plaats voor minimum 2 diepvriezers voor forensische stalen en minimum 2 kasten voor de bewaring van zakken met kledij van de slachtoffers.
- > De 2 diepvriezers hebben een constante temperatuur van -20°C en zijn voorzien van een sensor.

⁴ De forensische werkgroep formuleert in 2020 een gedetailleerd advies over de ZSG-infrastructuurcriteria om DNA-contaminatie tegen te gaan, op basis van internationaal geldende richtlijnen.

⁵ Zie hoofdstuk “facilities” in DNA Anti-Contamination – Forensic Medical Examination in Sexual Assault Referral Centres and Custodial Facilities (2016) downloadbaar via <https://www.gov.uk/government/publications/sexual-assault-referral-centres-and-custodial-facilities-dna-anti-contamination>

- > De ruimte is beveiligd door een toegangsbeperking met badge en indien mogelijk ook met cameracontrole om alle mogelijke contaminatie of manipulatie van sporen te vermijden.

Consultatieruimte voor de psycholoog:

- > De consultatieruimtes zijn voorzien van een bureau, computer, stoelen en makkelijke zeteltjes.
- > De ruimtes hebben een aangename inrichting en de visuele en auditieve privacy van de ruimte is gegarandeerd.
- > Het aantal consultatieruimtes wordt uitgebreid naargelang het aantal te verwachten slachtoffers.

Verhoorkamer voor politie:

- > Dit is een permanente ruimte voor de politie waarin een gefilmd verhoor kan worden afgenomen op een geruststellende manier.
- > De toegang tot deze ruimte is beveiligd en de visuele en auditieve privacy van de ruimte is gegarandeerd.
- > De verhoorkamer is uitgerust met een tafel, minimum 4 stoelen, een kast, een telefoon, een vaste computer met toegang tot de politie-databanken, zowel een beveiligde als een normale internetverbinding, en een registratiesysteem.
- > Het registratiesysteem bestaat uit twee subsystemen:
 - Een audiovisueel observatiesysteem dat toelaat beeld en geluid op te nemen van het verhoor.
 - Een systeem voor bewaring van de opnames op een opslagmedium dat nadien kan worden neergelegd ter griffie.
- > Het politiemateriaal dient permanent in de verhoorkamer aanwezig blijven.
- > Het wordt aanbevolen om te voorzien in een verhoorkamer die voldoet aan de geldende voorwaarden⁶ om een TAM-verhoor af te nemen. In deze verhoorkamer kan tevens het gefilmd verhoor van meerderjarige slachtoffers worden afgenomen indien de andere verhoorkamers reeds in gebruik zijn en het TAM-verhoor lokaal niet werd gereserveerd.
- > Verlichting en verluchting is gegarandeerd.
- > Indien mogelijk is er een aparte ingang voor politie tot het Zorgcentrum na Seksueel Geweld, zodat zij niet langs de andere ruimtes van het Zorgcentrum moeten.

Rustkamer:

- > Dit is een aparte ruimte op het Zorgcentrum die voorzien is van minimum één slaapbank of bed zodat een slachtoffer er kan uitrusten of overnachten.
- > Indien mogelijk wordt het aantal rustkamers uitgebreid naargelang het aantal te verwachten slachtoffers.

Teamvergaderzaal:

- > Optioneel is er een eigen polyvalente ruimte voor teamoverleg en groepssessies.

De Zorgcentra na Seksueel Geweld volgen de ziekenhuiswetgeving en andere betrokken internationale normering voor wat betreft de infrastructuurnormen. Dit houdt ook in dat zij in de ruimtes voorzien voor politie, de richtlijnen in verband met welzijn op het werk voor politie volgen, meer bepaald wat betreft de minimale grootte van de verhoorkamer.

⁶ Zie Ministeriële omzendbrief van 16 juli 2001 over de audiovisuele opname van het verhoor van minderjarige slachtoffers en getuigen van misdrijven, of de toekomstige omzendbrieven die voorgaande vervangen.

4 FUNCTIEPROFIELEN

Onderstaande functieprofielen beschrijven de minimumvereisten waaraan het personeel van de Zorgcentra na Seksueel Geweld moet voldoen. De primaire partners van de Zorgcentra na Seksueel Geweld integreren deze vereisten in de bestaande functieprofielen die zij standaard binnen hun instelling hanteren.

4.1 Forensisch verpleegkundige

Tewerkstelling (VTE):

- > Minimum 50% per forensisch verpleegkundige
- > Maximum 100%, maar bij voorkeur niet meer dan 80% per forensisch verpleegkundige

Taken:

- > Verzorgen van het onthaal van slachtoffers en steunfiguren op het Zorgcentrum na Seksueel Geweld
- > Verlenen van eerste psychologische hulp aan slachtoffers en steunfiguren
- > Verlenen van acute medische hulp aan het meerderjarig slachtoffer aan de hand van een gestandaardiseerde checklist, onder staand order van de artsen van wacht. De acute medisch hulp aan minderjarige slachtoffers wordt geboden samen met een arts van wacht volgens het handelingsplan minderjarigen
- > Verlenen van forensische hulp aan het meerderjarig slachtoffer aan de hand van een gestandaardiseerd forensisch stappenplan, onder staand order van de artsen van wacht. De forensische hulp aan minderjarige slachtoffers wordt geboden samen met een arts van wacht volgens het handelingsplan minderjarigen
- > Regelmatig contacteren van het slachtoffer aan de hand van een gestandaardiseerd protocol voor het casemanagement met volgende doelstellingen:
 - Informeren, organiseren en motiveren rond afspraken met andere zorgverleners
 - Opvolgen van medicatie-inname
 - Evalueren en ondersteunen van de mentale toestand van het slachtoffer en indien nodig doorverwijzen naar de ZSG-psycholoog of bij minderjarigen naar het Vertrouwenscentrum Kindermishandeling of SOS Enfants
 - Organiseren en opvolgen van een warme doorverwijzing naar psychosociale diensten intern of extern aan het ziekenhuis
 - Informeren rond en opvolgen van het neerleggen van klacht bij de politie
 - Bij beslissing tot klachtneerlegging: een warme doorverwijzing organiseren van slachtoffers naar de dienst slachtofferonthaal van de Justitiehuisen voor informatie en ondersteuning tijdens de gerechtelijke procedure en/of politie in het kader van de politionele opvolging van hun klacht
- > Aanspreekpunt zijn voor andere zorgverleners en het slachtoffer
- > Online en telefonisch slachtoffers, ouders, steunfiguren en derden informeren over seksueel geweld en het Zorgcentrum na Seksueel Geweld in het kader van mogelijke aanmeldingen van slachtoffers
- > Deelname aan overleg met ZSG-teamleden, andere interne en externe partners van het Zorgcentrum na Seksueel Geweld
- > Deelnemen aan intervisie- en supervisiesessies
- > Rapporteren in daartoe bestemde registratiesystemen en desgevallend medewerking verlenen aan wetenschappelijk onderzoek in verband met de Zorgcentra na Seksueel Geweld op vraag van de betrokken overheid.

Vereisten:

- > Behaalden minstens een grauaat of bachelor in de Verpleging of Vroedkunde
- > Zijn op de hoogte van de sociale kaart van de regio van het Zorgcentrum of zijn bereid deze kennis te verwerven
- > Engageren zich om de basis- en continue opleiding i.v.m. de Zorgcentra na Seksueel Geweld te volgen en hierbij een positieve eindevaluatie te behalen
- > Engageren zich om deel te nemen aan intervisie en supervisie
- > Hebben minstens 2 jaar, en bij voorkeur 5 jaar, ervaring in een ziekenhuissetting
- > Hangen geen mythes rond seksueel geweld aan
- > Zijn bereid te functioneren binnen een interdisciplinair team en samen te werken met alle betrokken partners van het Zorgcentrum na Seksueel Geweld
- > Hebben een uitstekende veerkracht (vermogen om zich aan te passen aan stress en tegenslag)
- > Zijn empathisch, gedreven én proactief
- > Kunnen zelfstandig werken volgens staand order én vlot in team functioneren
- > Zijn flexibel en kunnen zich aanpassen aan de noden van het werk
- > Vertonen een open attitude tegenover mensen met een andere culturele achtergrond, een ander genderidentiteit, een andere seksuele oriëntatie of op basis van andere mogelijke discriminatiegronden⁷.
- > Hebben uitstekende coördinerende en organisatorische vaardigheden
- > Kunnen vlot communiceren in de officiële taal van de regio waar het Zorgcentrum na Seksueel Geweld gelegen is, en dit zowel mondeling als schriftelijk
- > Kennis van andere talen strekt tot de aanbeveling
- > Zijn bereid te werken in een ploegensysteem 24/24-7/7

4.2 Psycholoog

Tewerkstelling (VTE):

- > Minimum 30% per psycholoog
- > Maximum 50% per psycholoog

Taken:

- > Uitvoeren van een gestandaardiseerd psychologisch assessment van meerderjarige slachtoffers van seksueel geweld op specifieke tijdstippen in de opvolging van het slachtoffer:
 - Op dag 3 of 4 na het seksueel geweld, waarbij de risicofactoren bij het slachtoffer op ontwikkelen van PTSS en symptomen van acute stress in kaart gebracht worden
 - Op maand 1 na het geweld waarbij een screening naar de ontwikkeling van PTSS bij het slachtoffer uitgevoerd wordt
 - Op het moment van aanmelding van slachtoffers waarbij het geweld langer dan 1 maand geleden plaatsvond

⁷ Verdrag van Istanbul artikel 4, paragraaf 3: "De uitvoering van de bepalingen van dit Verdrag door de partijen, met name maatregelen ter bescherming van de rechten van slachtoffers, wordt gewaarborgd zonder discriminatie op welke grond dan ook, zoals geslacht, gender, ras, kleur, taal, godsdienst, politieke of andere opvatting, nationale of maatschappelijke afkomst, het behoren tot een nationale minderheid, vermogen, geboorte, seksuele geaardheid, genderidentiteit, leeftijd, gezondheid, handicap, burgerlijke staat, migranten- of vluchtelingenstatus of andere status."

- > Aanbieden van evidence-based therapievormen aan meerderjarige slachtoffers van seksueel geweld
- > Doorverwijzing van slachtoffers organiseren naar andere psychologische begeleidingsdiensten intern of extern aan het ziekenhuis in samenwerking met de forensisch verpleegkundige
- > Organiseren van begeleide gespreksgroepen voor steunfiguren (ouders, partners, kinderen, vrienden)
- > Deelname aan overleg met ZSG-teamleden en andere interne en externe partners van het Zorgcentrum na Seksueel Geweld
- > Deelnemen aan super- en intervisiesessies
- > Voorzien van opleiding en vorming voor andere ZSG-medewerkers omtrent de psychologische ondersteuning aan slachtoffers van seksueel geweld
- > Rapporteren van de voortgang van patiënten in daartoe bestemde registratiesystemen en desgevallend medewerking verlenen aan wetenschappelijk onderzoek in verband met de Zorgcentra na Seksueel Geweld op vraag van de betrokken overheid

Vereisten:

- > Hebben een diploma Licentiaat/Master in de Klinische Psychologie
- > Hebben een erkende psychotherapie opleiding gevolgd
- > Een EMDR-therapie-opleiding gevolgd hebben strekt tot de aanbeveling
- > Master of opleiding in de seksuologie gevolgd hebben strekt tot de aanbeveling
- > Hebben minstens 5 jaar klinische ervaring
- > Hebben bij voorkeur minstens 3 jaar ervaring met slachtoffers van seksueel geweld/trauma
- > Engageren zich om de basis- en continue opleiding i.v.m. de Zorgcentra na Seksueel Geweld te volgen en hierbij een positieve eindevaluatie behalen
- > Engageren zich om deel te nemen aan intervisie en supervisie
- > Hangen geen mythes rond seksueel geweld aan
- > Zijn bereid te functioneren binnen een interdisciplinair team en samen te werken met alle betrokken partners van het Zorgcentrum na Seksueel Geweld
- > Volgen de deontologische code zoals die door de Psychologencommissie voorgeschreven wordt
- > Hebben een uitstekende veerkracht (vermogen om zich aan te passen aan stress en tegenslag)
- > Zijn empathisch, gedreven én proactief
- > Kunnen zelfstandig werken én vlot in team functioneren
- > Zijn flexibel en kunnen zich aanpassen aan de noden van het werk
- > Vertonen een open attitude tegenover mensen met een andere culturele achtergrond, een ander genderidentiteit, een andere seksuele oriëntatie of andere mogelijke discriminatievormen⁸
- > Hebben uitstekende organisatorische vaardigheden

⁸ Verdrag van Istanbul artikel 4, paragraaf 3: "De uitvoering van de bepalingen van dit Verdrag door de partijen, met name maatregelen ter bescherming van de rechten van slachtoffers, wordt gewaarborgd zonder discriminatie op welke grond dan ook, zoals geslacht, gender, ras, kleur, taal, godsdienst, politieke of andere opvatting, nationale of maatschappelijke afkomst, het behoren tot een nationale minderheid, vermogen, geboorte, seksuele geaardheid, genderidentiteit, leeftijd, gezondheid, handicap, burgerlijke staat, migranten- of vluchtelingenstatus of andere status."

- > Kunnen vlot communiceren in de officiële ta(a)len van de regio waar het Zorgcentrum na Seksueel Geweld gelegen is, en dit zowel mondeling als schriftelijk
- > Kennis van andere talen strekt tot de aanbeveling
- > Zijn bereid in een ploegensysteem dag/avond te werken

Op niveau van het team van psychologen wordt gestreefd naar een diversificatie van profielen zodat per team minstens 1 psycholoog EMDR en minstens 1 psycholoog CGT kan aanbieden.

4.3 Leidinggevende ZSG-afdeling ziekenhuis

Tewerkstelling (VTE):

- > Minimum 50%
- > Eventuele verhoging tot 100% op basis van het aantal te verwachten slachtoffers

Taken:

- > Verantwoordelijk voor de organisatie en onderhoud van faciliteiten en logistieke ondersteuning voor het Zorgcentrum na Seksueel Geweld
- > Bestelling van het noodzakelijke ZSG-materiaal (meubels, medisch materiaal...)
- > Verantwoordelijk voor de rekrutering van de ZSG-medewerkers binnen het ziekenhuis
- > Garanderen van het zorgtraject binnen het ziekenhuis
- > Opstellen van de inschrijvingsprocedure van patiënten in samenwerking met de dienst inschrijvingen van de instelling
- > Opstellen van de facturatieprocedure en diens verificatie in samenwerking met de dienst facturatie van de instelling
- > Faciliteren van minimum tweewekelijks teamoverleg inclusief casusbesprekingen
- > Opvolgen van convenanten en samenwerkingsakkoorden in samenwerking met de juridische dienst van de instelling
- > Contactpersoon zijn voor interne en externe communicatie in verband met het Zorgcentrum na Seksueel Geweld in samenwerking met de communicatiedienst van de instelling
- > Organisatie van de lokale ZSG-coördinatievergadering
- > Deelname aan de nationale ZSG-vergaderingen waar de aanwezigheid van de leidinggevende vereist is (bijvoorbeeld het vertegenwoordigerscomité, technische werkgroepen...)
- > Operationeel aansturen van de ziekenhuismedewerkers van het Zorgcentrum na Seksueel Geweld (verpleegkundigen, psychologen, administratief medewerkers)
- > De continuïteit garanderen van de zorg- en dienstverlening van het Zorgcentrum na Seksueel Geweld (Organisatie van dienstroosters en verlofplanning van de ziekenhuismedewerkers)
- > Eindverantwoordelijke voor de registratie van de activiteiten van het Zorgcentrum na Seksueel Geweld volgens de in de subsidie vastgelegde normen
- > Coördineren van de redactie van het financieel en inhoudelijk rapport van het Zorgcentrum na Seksueel Geweld in samenwerking met de financiële dienst van de instelling

Vereisten:

- > Beschikken over een masterdiploma/diploma bachelor in Zorgmanagement, of bereid zijn dit te behalen
- > Hebben minstens 5 jaar ervaring in een ziekenhuissetting
- > Ervaring hebben binnen een Zorgcentrum na Seksueel Geweld strekt tot de aanbeveling
- > Engageren zich om de basisopleiding voor Zorgcentra-medewerkers te volgen
- > Zijn op de hoogte van de sociale kaart van de regio van het Zorgcentrum of zijn bereid deze kennis te verwerven
- > Hangen geen mythes rond seksueel geweld aan
- > Zijn bereid te functioneren binnen een interdisciplinair team en samen te werken met alle betrokken partners van het Zorgcentrum na Seksueel Geweld
- > Hebben een uitstekende veerkracht
- > Zijn empathisch, gedreven én proactief
- > Kunnen zelfstandig werken én vlot in team functioneren
- > Zijn flexibel en kunnen zich aanpassen aan de noden van het werk
- > Vertonen een open attitude tegenover mensen met een andere culturele achtergrond, een ander genderidentiteit, een andere seksuele oriëntatie of andere mogelijke discriminatievormen⁹
- > Hebben uitstekende coördinerende vaardigheden
- > Kunnen vlot communiceren in de officiële ta(a)len van de regio waar het Zorgcentrum na Seksueel Geweld gelegen is, en dit zowel mondeling als schriftelijk
- > Kennis van andere talen strekt tot de aanbeveling

4.4 Arts-medisch verantwoordelijke ZSG-afdeling

Tewerkstelling (VTE):

- > Minimum 10%
- > Eventuele uitbreiding naar 50% op basis van het aantal te verwachten slachtoffers

Taken:

- > Eindverantwoordelijke zijn voor
 - Het opstellen en up-to-date houden van de lokale medische ZSG-protocollen, in samenwerking met de verschillende medische disciplines

⁹ Verdrag van Istanbul artikel 4, paragraaf 3: “De uitvoering van de bepalingen van dit Verdrag door de partijen, met name maatregelen ter bescherming van de rechten van slachtoffers, wordt gewaarborgd zonder discriminatie op welke grond dan ook, zoals geslacht, gender, ras, kleur, taal, godsdienst, politieke of andere opvatting, nationale of maatschappelijke afkomst, het behoren tot een nationale minderheid, vermogen, geboorte, seksuele geaardheid, genderidentiteit, leeftijd, gezondheid, handicap, burgerlijke staat, migranten- of vluchtelingenstatus of andere status.”

- Het beschikbaar maken van de medische ZSG-protocollen op het intranetsysteem van het ziekenhuis
- De jaarlijkse organisatie van infomomenten voor de nieuwe artsen en artsen in opleiding van de belangrijkste samenwerkende disciplines (infectiologie, gynaecologie, pediatrie, psychiatrie en urgentiegeneeskunde)
- De identificatie van een referentiepersoon bij medische disciplines waarmee samenwerking minder courant is (urologie, gastro-enterologie, geriatrie, orthopedie)
- De technische ondersteuning van ZSG-medewerkers via deelname aan casusoverleg en revisie van medische dossiers
- > Deelname aan de ZSG-vergaderingen, zowel op nationaal niveau (vertegenwoordigerscomité, technische werkgroepen...) als op lokaal niveau (lokaal ZSG-coördinatieteam, teamoverleg...)
- > Nauwe samenwerking met ZSG-leidinggevende van het ziekenhuis en de ZSG-medewerkers bij de uitvoering van zijn/haar taken

Vereisten:

- > Beschikken minimaal over de functie van adjunct-kliniekhoofd of hebben deze functie in het verleden uitgeoefend
- > Engageren zich om de basisopleiding voor Zorgcentra-medewerkers te volgen
- > Zijn op de hoogte van de sociale kaart van de regio van het Zorgcentrum of zijn bereid deze kennis te verwerven
- > Hangen geen mythes rond seksueel geweld aan
- > Zijn bereid te functioneren binnen een interdisciplinair team en samen te werken met alle betrokken partners van het Zorgcentrum na Seksueel Geweld
- > Hebben een uitstekende veerkracht
- > Zijn empathisch, gedreven én proactief
- > Kunnen zelfstandig werken én vlot in team functioneren
- > Zijn flexibel en kunnen zich aanpassen aan de noden van het werk
- > Vertonen een open attitude tegenover mensen met een andere culturele achtergrond, een ander genderidentiteit, een andere seksuele oriëntatie of andere mogelijke discriminatievormen¹⁰
- > Hebben uitstekende coördinerende vaardigheden
- > Kunnen vlot communiceren in de officiële ta(a)len van de regio waar het Zorgcentrum na Seksueel Geweld gelegen is, en dit zowel mondeling als schriftelijk
- > Kennis van andere talen strekt tot de aanbeveling

¹⁰ Verdrag van Istanbul artikel 4, paragraaf 3: “De uitvoering van de bepalingen van dit Verdrag door de partijen, met name maatregelen ter bescherming van de rechten van slachtoffers, wordt gewaarborgd zonder discriminatie op welke grond dan ook, zoals geslacht, gender, ras, kleur, taal, godsdienst, politieke of andere opvatting, nationale of maatschappelijke afkomst, het behoren tot een nationale minderheid, vermogen, geboorte, seksuele geaardheid, genderidentiteit, leeftijd, gezondheid, handicap, burgerlijke staat, migranten- of vluchtelingenstatus of andere status.”

4.5 Zedeninspecteur

Werkingsgebied:

De zedeninspecteur wordt ingezet voor meerderjarige slachtoffers van verkrachting of aanranding van de eerbaarheid waarbij potentieel sporen te vinden zijn, en dit voor feiten die maximum 7 dagen geleden plaats vonden (= acuut seksueel geweld). Wanneer een meerderjarig slachtoffer van acuut seksueel geweld zich aanmeldt op het Zorgcentrum en aangeeft klacht te willen neerleggen, verwittigt de forensisch verpleegkundige de Single Point of Contact (SPOC) die een zedeninspecteur van dienst oproept.

De politiedienst(en) voorziet/voorzien permanent in minstens één beschikbaar duo van zedeninspecteurs die ter beschikking staat van het Zorgcentrum na Seksueel Geweld. Indien de politiedienst(en) dit wil(len) invullen aan de hand van een permanentiesysteem wordt er bij voorkeur gewerkt met een permanentie van 24 uur en maximum 48 uur.

Taken:

- > De zedeninspecteur is verantwoordelijk voor de afname van het verhoor van slachtoffers die klacht wensen neer te leggen (met uitzondering van de gevallen waar een audiovisueel verhoor is aangewezen, zoals bij minderjarige slachtoffers en kwetsbare meerderjarigen). Het verhoor vindt plaats op het Zorgcentrum en wordt bij voorkeur en mits toestemming van het slachtoffer gefilmd. Het verhoor wordt afgenomen nadat de holistische zorg door de forensisch verpleegkundigen werd voorzien.
- > De zedeninspecteur is verantwoordelijk voor het eerste contact met de magistraat na verhoor van het meerderjarig slachtoffer. De zedeninspecteur communiceert de eventuele bijkomende onderzoeksdaden naar de verantwoordelijke voor de behandeling van het dossier binnen de politie.
- > De zedeninspecteur staat, indien mogelijk, in voor de inbeslagname, verzegeling en bewaring van de forensische stalen, de kledij en het forensisch stappenplan en dit onder de verantwoordelijkheid van een Officier van de Gerechtelijke Politie.
- > De politiedienst staat, indien het slachtoffer dit wenst, in voor het transport van het slachtoffer van het Zorgcentrum naar huis of naar een andere opvangplek. De zedeninspecteur coördineert dit transport.
- > De zedeninspecteur stelt de noodzakelijke aanvankelijke en eventuele navolgende processen-verbaal op.
- > De zedeninspecteur werkt nauw samen met de andere partners in het Zorgcentrum na Seksueel Geweld zoals het ziekenhuispersoneel, alsook met de andere betrokken diensten binnen de geïntegreerde politie en het parket.
- > Indien andere taken noodzakelijk zijn (zoals arrestatie, huiszoeking, verhoor van getuigen, etc.), zullen deze niet uitgevoerd worden door de zedeninspecteur, maar door de betrokken en bevoegde dienst van de geïntegreerde politie zonder dat dit ten koste gaat van de aandacht voor de noden van het slachtoffer.

Vereisten:

- > Minstens deel uitmaken van het operationeel basiskader
- > Geeft blijk van een goede houding tegenover slachtoffers van seksueel geweld
- > Indien er gewerkt wordt met een permanentiesysteem: bereid zijn om onregelmatige prestaties te verrichten binnen het permanentiesysteem (24/7) waarbij men bereikbaar en terug oproepbaar is
- > Toelating krijgen van de korpschef en/of dienstchef
- > Geen negatieve evaluatie hebben op het vlak van omgaan met slachtoffers

- > Voldoende kennis hebben van:
 - De wet op het Politieambt
 - De artikelen van het Strafwetboek en Wetboek van Strafvordering inzake zedenmisdrijven
 - Korpsinstructies en aanverwante wet- en regelgeving inzake verkrachting, aanranding van de eerbaarheid, openbare zedenschennis, kinderpornografie, audiovisueel verhoor slachtoffers en getuigen, DNA-procedure in strafzaken, seksuele agressie set (SAS), politionele slachtofferbejegening, en decreten en ordonnanties inzake integrale jeugdhulp
 - De Salduz-wetgeving
 - De wetgeving inzake beroepsgeheim
 - Het draaiboek zedenmisdrijven van de federale politie
- > Het beheersen van gespreks- en verhoortechnieken
- > In staat zijn een kwalitatief proces-verbaal neer te schrijven
- > Goede schriftelijke, verbale en non-verbale communicatieve vaardigheden bezitten
- > In staat zijn sporenbewust op te treden
- > Engageren zich om de voortgezette opleiding “Zedeninspecteur voor de Zorgcentra na Seksueel Geweld” te volgen en hierbij een positieve eindevaluatie behalen
- > Engageren zich om de continue opleidingen (jaarlijks minimum 3,5 uur) te volgen, alsook minstens deel te nemen aan de intervisie- (jaarlijks minimum 3 uur) en supervisiemomenten (jaarlijks minimum 1,5 uur)
- > Het vertonen van een open houding tegenover mensen met een andere culturele achtergrond, een ander genderidentiteit, een andere seksuele oriëntatie of andere mogelijke discriminatievormen¹¹
- > Hangen geen mythes rond seksueel geweld aan
- > Bereid zijn te functioneren binnen een multidisciplinair team en samen te werken met alle betrokken partners
- > Blijk geven van flexibiliteit, luistervaardigheid, zelfkritiek en een gezonde dosis empathie
- > Kunnen omgaan met verschillende kwetsbare groepen van slachtoffers van zedenmisdrijven
- > Kunnen omgaan met het thema seksualiteit
- > In staat zijn signalen van seksueel geweld op te merken

4.6 ZSG-coördinator politie

Bezetting:

- > Minimaal 20% per Zorgcentrum na Seksueel Geweld

¹¹ Verdrag van Istanbul artikel 4, paragraaf 3: “De uitvoering van de bepalingen van dit Verdrag door de partijen, met name maatregelen ter bescherming van de rechten van slachtoffers, wordt gewaarborgd zonder discriminatie op welke grond dan ook, zoals geslacht, gender, ras, kleur, taal, godsdienst, politieke of andere opvatting, nationale of maatschappelijke afkomst, het behoren tot een nationale minderheid, vermogen, geboorte, seksuele geaardheid, genderidentiteit, leeftijd, gezondheid, handicap, burgerlijke staat, migranten- of vluchtelingenstatus of andere status.”

Taken:

- > Beheer van de zedeninspecteurs van het Zorgcentrum na Seksueel Geweld:
 - Organiseren van de rekrutering van de zedeninspecteurs
 - Up-to-date houden van de lijst met de contactgegevens van de beschikbare zedeninspecteurs (rekening houdend met verlof, opleiding, etc.)
 - Evalueren van het aantal beschikbare zedeninspecteurs
 - Garanderen van een 24/7 permanentie van zedeninspecteurs
- > Beheer van de basisvoorwaarden voor de verhoren door de zedeninspecteurs
 - Garanderen van een geschikte verhooruimte voor de zedeninspecteurs op het Zorgcentrum in overleg met ZSG-leidinggevende van het ziekenhuis
 - Zorgen voor de aanwezigheid van het nodige materiaal in de ZSG-verhoorkamer van het ziekenhuis (computer, camera, etc.)
 - Bewaken van de expertise van de zedeninspecteurs met betrekking tot het verhoren van slachtoffers van seksueel geweld
- > Bewaken van het opleidingsaanbod voor de zedeninspecteurs van de Zorgcentra na Seksueel Geweld zoals dit georganiseerd wordt door de Politiescholen
 - Communiceren van de opleidingsnoden van de zedeninspecteurs aan de desbetreffende Politieschool
 - Bewerkstellingen van noodzakelijke aanpassingen aan het curriculum van de opleiding “Zedeninspecteur voor de Zorgcentra na Seksueel Geweld”
 - Coördineren van de technische ondersteuning aan de politieschool met betrekking tot de opleidingen voor Zedeninspecteurs (bv. sessies geven binnen de opleiding...)
- > Beheer van de individuele opvolgingen van zedeninspecteurs
 - Bewaken van het aanbod van en deelname aan supervisie, intervisie en evaluatiegesprekken van de zedeninspecteurs
 - Faciliteren van teamoverleg met zedeninspecteurs
- > Relaties met de verschillende betrokken partners in het kader van het Zorgcentrum na Seksueel Geweld (SPOC) onderhouden en een goede samenwerking bewerkstelligen
 - Het opvolgen van overeenkomsten en samenwerkingsakkoorden
 - Deelnemen aan de lokale ZSG-coördinatievergadering en de nationale ZSG-vergaderingen, met name de politionele-justitiële werkgroep en het vertegenwoordigerscomité ZSG
 - De eindverantwoordelijkheid dragen voor de registratie van de activiteiten van de zedeninspecteurs op het Zorgcentrum na Seksueel Geweld
 - Coördineren van de redactie van het financieel en inhoudelijk rapport i.v.m. de activiteiten van de zedeninspecteurs op het Zorgcentrum na Seksueel Geweld
 - Contactpersoon zijn voor externe communicatie in verband met het Zorgcentrum na Seksueel Geweld
- > Garanderen van een optimale communicatie binnen de politie rond de Zorgcentra na Seksueel Geweld
- > Stimuleren tot een optimalisering van de structuren en processen binnen de politie met als doelstelling het onthaal van en de omgang met slachtoffers van seksueel geweld te verbeteren.

Vereisten:

- > Beschikken over coördinatie- en leiderschapscompetenties
- > Goede kennis hebben van de werking van politie en parket

- > Geen negatieve evaluatie hebben op het vlak van omgaan met slachtoffers
- > De filosofie van de Zorgcentra na Seksueel Geweld onderschrijven
- > Goede kennis hebben van de materie seksuele misdrijven
- > Hangen geen mythes rond seksueel geweld aan
- > Kunnen omgaan met het thema seksualiteit
- > Vertonen een open houding tegenover mensen met een andere culturele achtergrond, een ander genderidentiteit, een andere seksuele oriëntatie of andere mogelijke discriminatievormen¹²
- > Bereid zijn te functioneren binnen een multidisciplinair team en samen te werken met alle betrokken partners
- > Blijk geven van flexibiliteit, luistervaardigheid, zelfkritiek en een gezonde dosis empathie

4.7 Liaisontaken van de politie

Liaisontaken die voortvloeien uit de multidisciplinaire samenwerking binnen het Zorgcentrum na Seksueel Geweld, worden ingebed binnen de reguliere werking van de politie.

Taken:

- > Beantwoorden van vragen van de slachtoffers die zich op het ZSG aanmeldden in verband met de politionele opvolging
- > Contacten onderhouden met de casemanagers van de Zorgcentra, onderzoekers van de verschillende politiediensten, het parket, de onderzoeksrechters, de dienst Slachtofferbejegening van de politie en de dienst Slachtofferonthaal van de Justitiehuzen, teneinde hen met elkaar in contact te brengen
- > Behouden van het administratief overzicht over de verschillende dossiers die op het Zorgcentrum gevolgd worden

Vereisten:

- > Beschikken over goede communicatieve vaardigheden
- > Beschikken over goede administratieve vaardigheden
- > Goede kennis van de werking van politie en parket, en het hulpverleningslandschap

¹² Verdrag van Istanbul artikel 4, paragraaf 3: “De uitvoering van de bepalingen van dit Verdrag door de partijen, met name maatregelen ter bescherming van de rechten van slachtoffers, wordt gewaarborgd zonder discriminatie op welke grond dan ook, zoals geslacht, gender, ras, kleur, taal, godsdienst, politieke of andere opvatting, nationale of maatschappelijke afkomst, het behoren tot een nationale minderheid, vermogen, geboorte, seksuele geaardheid, genderidentiteit, leeftijd, gezondheid, handicap, burgerlijke staat, migranten- of vluchtelingenstatus of andere status.”

4.8 Aanbevelingen met betrekking tot de functie magistraat verantwoordelijk voor de Zorgcentra na Seksueel Geweld bij het parket van eerste aanleg

Vereisten:

- > Bij voorkeur een magistraat onderlegd in de materie van zeden

Taken:

- > Deelname aan de lokale ZSG-coördinatievergadering en de nationale ZSG-vergaderingen, met name de politionele-justitiële werkgroep en het vertegenwoordigerscomité ZSG
- > Opvolgen van de ZSG-samenwerkingsakkoorden
- > Garanderen van de informatiedoorstroom naar de magistraten en onderzoeksrechters in verband met de ZSG-procedures
- > Toezien op het systematisch vatten van de Dienst Slachtofferonthaal met het oog op het aanbieden van hun dienstenaanbod aan slachtoffers die op het Zorgcentrum werden behandeld¹³
- > Erop toezien dat de magistraten systematisch om de tussenkomst van de Dienst Slachtofferonthaal vragen met het oog op het toelichten van de gerechtelijke beslissingen in ZSG-dossiers aan slachtoffers.
- > Erop toezien dat in het kader van minderjarige slachtoffers van seksueel geweld wordt gehandeld met inachtneming van de bestaande protocollen m.b.t. kindermishandeling¹⁴
- > Contactpersoon zijn voor interne en externe communicatie in verband met het Zorgcentrum na Seksueel Geweld

4.9 Gebruik van de screeningsvragenlijst aanwerving ZSG-personeel

Alle medewerkers van de Zorgcentra na Seksueel Geweld worden voorafgaand aan hun sollicitatiegesprek gescreend op hun kennis over seksueel geweld alsook op hun ontvankelijkheid voor en het eventueel aanhangen van verkrachtingsmythes. Dit gebeurt op basis van een standaardvragenlijst met internationaal gevalideerde componenten.

De vragenlijst wordt in functie van aanwerving vertrouwelijk in het Nederlands, Frans of Engels aan de primaire partners van de Zorgcentra ter beschikking gesteld. Zij leggen deze vragenlijst persoonlijk aan elke kandidaat voor en zorgen ervoor dat deze niet op voorhand kan worden voorbereid noch worden verspreid. De antwoorden worden per kandidaat gescoord en geïnterpreteerd. Deze resultaten worden aan de betreffende primaire partners gecommuniceerd en hierbij wordt bovendien een advies geformuleerd of de kandidaat reeds geschikt is voor deelname aan de functie-specifieke opleiding of niet, alsook welke elementen eventueel op voorhand nog uit te klaren zijn in het selectiegesprek.

Voor alle profielen geldt dat zij pas geschikt kunnen worden bevonden om na interview en afname van de vragenlijst aan de respectievelijke functie-specifieke opleidingen deel te nemen. Bij voorkeur wordt deze vragenlijst na afloop van de opleiding nogmaals voorgelegd en gescoord alvorens de kandidaat de functie werkelijk opneemt.

¹³ Zoals momenteel voorzien in de omzendbrief COL 4/2017 van 23 februari 2017 over de Ministeriële Richtlijn betreffende de Seksuele Agressie Set (S.A.S.)

¹⁴ Protocole d'intervention entre le secteur médico-psycho-social et le secteur judiciaire van 26 april 2007 ondertekend door de minister van Justitie, de ministers van de Franstalige Gemeenschap en van de Duitstalige Gemeenschap en het Protocol Kindermishandeling van 30 maart 2010 ondertekend door de minister van Justitie en de minister van de Vlaamse Gemeenschap.

5 AANVULLENDE KWALITEITSCRITERIA

5.1. Teamoverleg, intervisie en supervisie¹⁵

Om de kwaliteit van de geboden zorg op het Zorgcentrum na Seksueel Geweld te garanderen en de medewerkers te ondersteunen in het uitvoeren van hun taken, organiseert elk Zorgcentrum volgende activiteiten:

- > **Teamoverleg tussen de forensisch verpleegkundigen, psychologen en de leidinggevende van het ziekenhuis** en dit minimum op tweewekelijkse basis.
- > **Trimestriële groepsintervisie voor de forensisch verpleegkundigen en psychologen** van het Zorgcentrum na Seksueel Geweld onder andere voor het bespreken van het casemanagement, de medische zorgen en de psychologische opvolging. Tijdens de intervisie kan het ZSG-personeel casussen aanhalen waarbij zij moeilijkheden ondervonden of kunnen ZSG-dossiers besproken worden door middel van een steekproef. De trimestriële groepsintervisie wordt geleid door de leidinggevende van de ZSG-afdeling in het bijzijn van de arts-medisch verantwoordelijke.
- > **Groepssupervisie voor de forensisch verpleegkundigen** van het Zorgcentrum na Seksueel Geweld onder leiding van een externe, gespecialiseerde psycholoog. Het ziekenhuis voorziet in de mogelijkheid van **individuele supervisie** zodat gereageerd kan worden op crisissituaties of individuele noden van de forensisch verpleegkundigen.
- > **Technische supervisie van de forensisch verpleegkundigen** in verband met het forensisch onderzoek onder leiding van een forensisch arts. Pas aangeworven forensisch verpleegkundigen nemen hier viermaandelijks aan deel tijdens hun eerste jaar van tewerkstelling. Ervaren forensisch verpleegkundigen nemen hier minimum jaarlijks aan deel.
- > Trimestriële **groepssupervisie van de psychologen** in verband met de psychologische begeleiding onder leiding van een externe psycholoog. Aanvullend kunnen de psychologen **individueel supervisie** inplannen, indien gewenst.
- > Jaarlijkse **individuele supervisie voor de zedeninspecteurs** onder leiding van een externe psycholoog.
- > **Teamoverleg tussen de zedeninspecteurs en de ZSG-coördinator politie** voor afstemming van de structurele werking, en dit minstens tweemaal per jaar.
- > Er wordt aanbevolen om ook te voorzien in **multidisciplinair teamoverleg tussen de forensisch verpleegkundige, de leidinggevende van de ZSG-afdeling, de zedeninspecteurs en de ZSG-coördinator politie**.
- > Deelname aan de **nationaal georganiseerde basis-, specifieke en voortgezette opleiding** van de Zorgcentra na Seksueel Geweld

5.2. Overleg met primaire en secundaire partners

Elke primaire partner neemt deel aan het driemaandelijks lokale coördinatieoverleg. De secundaire partners kunnen tevens uitgenodigd worden om lid te worden van het lokaal coördinatieoverleg. Dat wordt vastgelegd in het lokaal samenwerkingsakkoord.

Elke primaire partner neemt deel aan de nationale technische werkgroepen en het nationale vertegenwoordigerscomité.

¹⁵ Leidinggevend (incl. medisch verantwoordelijk van de ZSG-afdeling) nemen in principe niet deel aan de groeps- en individuele supervisiesessies. Indien nodig en gewenst, kunnen zij wel deelnemen aan de technische supervisiesessies.

Om de doorverwijzing van en naar de Zorgcentra te optimaliseren, organiseert het Zorgcentrum na Seksueel Geweld minimum zesmaandelijks operationeel of inhoudelijk overleg met volgende partners uit hun werkingsgebied:

- > Vertrouwenscentrum Kindermishandeling/SOS Enfants
- > Slachtofferonthaal van de Justitiehuisen/Service d'accueil des victimes des Maisons de Justice

5.3. Bereikbaarheid

Het Zorgcentrum na Seksueel Geweld garandeert een 24/7 bereikbaarheid wat betreft de acute zorg voor slachtoffers die zich binnen een week na de feiten melden.

Psychologische begeleiding door de ZSG-psychologen is verzekerd tijdens kantooruren en gedurende minimum 2 avonden per week. Bij voorkeur is er eveneens een mogelijkheid tot consultaties op zaterdag.

5.4. Registratie

Elk ziekenhuis levert de gepseudonimiseerde data aan van de individuele slachtoffers die zich op het Zorgcentrum na Seksueel Geweld aanmelden, met als doelstelling de kenmerken van slachtoffers, het ondergane geweld en de verkregen zorg te monitoren en het model van de zorg nationaal bij te sturen waar nodig. Dit gebeurt volgens nationaal gedefinieerde standaarden wat betreft de te verzamelen variabelen en hun waardes, datachecks en aanlevering van de data en in overeenstemming met de Algemene Verordening Gegevensbescherming (ook genaamd GDPR).

De politie levert gepseudonimiseerde data aan in verband met de interventies door de zedeninspecteurs, met als doelstelling de kenmerken van de interventies te monitoren en eventueel bij te sturen. Dit gebeurt eveneens volgens nationaal gedefinieerde standaarden wat betreft de te verzamelen variabelen en hun waardes, datachecks en aanlevering van de data en eveneens in overeenstemming met de Algemene Verordening Gegevensbescherming (ook genaamd GDPR).

Het parket houdt in hun MaCH-registratiesysteem bij welke slachtoffers op het Zorgcentrum werden behandeld, zodoende in de toekomst de juridische uitkomst van het dossier kan worden geanalyseerd.

6 HANDELINGSPLANNEN EN BIJLAGEN

De handelingsplannen beschrijven per type medewerker de procedures in verband met de zorg op het Zorgcentrum na Seksueel Geweld. Deze handelingsplannen maken integraal deel uit van het ZSG-model en worden omschreven in volgende hoofdstukken:

- > **Hoofdstuk 1:** Handelingsplan voor de forensisch verpleegkundige in de Zorgcentra na Seksueel Geweld – meerderjarige slachtoffers
- > **Hoofdstuk 2:** Handelingsplan voor de psycholoog in de Zorgcentra na Seksueel Geweld
- > **Hoofdstuk 3:** Handelingsplan voor de zedeninspecteur in de Zorgcentra na Seksueel Geweld
- > **Hoofdstuk 4:** Handelingsplan voor minderjarige slachtoffers in de Zorgcentra na Seksueel Geweld

Bijlagen behorende tot het ZSG-model zijn:

- > **Bijlage 1:** Lijst van forensisch materiaal
- > **Bijlage 2:** Vordering betreffende het forensisch onderzoek in een Zorgcentrum na Seksueel Geweld
- > **Bijlage 3:** Vordering betreffende het DNA-onderzoek na forensisch onderzoek in een Zorgcentrum na Seksueel Geweld
- > **Bijlage 4:** Vordering betreffende de bewaring van de DNA-stalen van een forensisch onderzoek uitgevoerd in een Zorgcentrum na Seksueel Geweld
- > **Bijlage 5:** Meldcode beroepsgeheim

COLOFON

Redacteur:

Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen
Ernest Blerotstraat 1
1070 Brussel
T 02 233 44 00
gelijkheid.manvrouw@igvm.belgie.be
<http://igvm-iefh.belgium.be>

Oorspronkelijke auteurs:

Prof. Dr. Ines Keygnaert | Saar Baert
International Centre for Reproductive Health
Vakgroep Volksgezondheid en Eerstelijnszorg
Universiteit Gent

Verantwoordelijke uitgever:

Michel Pasteel – Directeur van het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen

Depotnummer:

D/2021/10.043/36

Jaar uitgave:

2021

De functies, titels en graden die in deze publicatie worden gebruikt, verwijzen naar personen van eender welk geslacht of genderidentiteit.

In functie van eventuele referentie naar de nationale criteria en standaardprocedures, gelieve steeds volgende bronvermelding te gebruiken: Keygnaert, I. & Baert, S. (2020). Nationale Criteria en Standaardprocedures voor Zorgcentra na Seksueel Geweld in België. In Het Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen (ed). *Zorgcentra na Seksueel Geweld in België: het ZSG-model* (Editie 2021). Brussel: IGVM.

Cette publication est également disponible en français.

